

Finansdepartementet
fi.remissvar@regeringskansliet.se
Fi2025/01969

Ert datum: 2025-11-11

Vår referens: PTS Dnr 25-20471

Remissvar Betänkandet Anpassningar till AI-förordningen - Säker användning, effektiv kontroll och stöd för innovation (SOU 2025:101)

Post- och telestyrelsen (PTS) har enligt 1 § förordningen (2007:951) med instruktion för Post- och telestyrelsen ett samlat ansvar inom postområdet och området för elektronisk kommunikation.

Med utgångspunkt i det ovan sagda välkomnar PTS förslagen i betänkandet. PTS vill emellertid framföra ett antal synpunkter med anledning av förslagen och bedömningarna i betänkandet.

Sammanfattning av PTS synpunkter

PTS synpunkter innefattar:

- PTS genomförande av uppgifter enligt AI-förordningen och den kompletterande lagstiftningen påverkas av vilka förutsättningar PTS får i form av mandat och finansiering
- Preskriptionstiden för beslut om sanktionsavgifter bör ses över
- Otydlighet kring tystnadsplikt i förhållande till 22 § lagen (2011:791) om ackreditering och teknisk kontroll
- Det finns behov av specifikt bemyndigande för att kunna utfärda föreskrifter om avgifter för marknadskontroll
- Otydlighet kring huruvida tillämpningen av AI-förordningens informationskrav är förenliga med mediegrundlagarna
- Det saknas sekretessbestämmelse för överföring av sekretess, som inte tillhör specifikt tillsynsärende, mellan behöriga myndigheter
- Faktafel angående avgiftsfinansiering enligt radioutrustningslagen (2016:392)

Generella synpunkter

PTS välkomnar de förslag som pekar ut myndigheten som samordnande marknadskontrollmyndighet med huvudsakligt ansvar för AI-förordningen samt ansvarig för att inrätta den nationella regulatoriska sandlådan. PTS har bred erfarenhet av såväl marknadskontroll och tillsyn som liknande samordningsuppdrag enligt andra EU-rättsakter. Ett centralt ansvar för AI-förordningen tillsammans med den förestående inordningen av Myndigheten för digital förvaltning (Digg) i PTS gör att ansvar för reglering och kompetens inom digitalisering i stor utsträckning samlas inom en myndighet, vilket bidrar till tydlighet för berörda aktörer.

Enligt utredningens förslag ges PTS omfattande ansvar för AI-förordningens tillämpning. Utredningen anger också i avsnitt 16.14 att det finns skäl att tillfälligt utse marknadskontrollmyndigheter under den fortsatta beredningen av utredningens lagförslag.

PTS instämmer i att det finns ett behov av att utse marknadskontrollmyndigheter under den fortsatta beredningen. PTS genomförande av uppgifter AI-förordningen och den kompletterande lagstiftningen påverkas av vilka förutsättningar PTS får i form av finansiering, mandat och tid, för att myndigheten ska kunna vidta nödvändiga förberedande åtgärder.

PTS ser att det inledningsvis är särskilt viktigt att snabbt komma igång med det innovationsfrämjande arbetet och vägledning till små och medelstora företag. Detta i

syfte att säkerställa att den nya regleringen kan hanteras på ett sätt som inte hindrar framtida innovationer och hämmar konkurrenskraft.

1. Författningsförslag

Preskriptionstid för beslut om sanktionsavgifter

Det bör redan av författningstexten i 4 kap. 9 § utkastet till kompletteringslag framgå att lagrummets bestämmelser om preskriptionstid på två år och krav på delgivning gäller beslut om sanktionsavgift enligt 4 kap. 7 § första stycket.

Vad gäller preskriptionstiden på två år motiveras den med att motsvarande gäller enligt 4 kap. 12 § cybersäkerhetslagen (2025:1506). En preskriptionstid på fem år föreslås dock vad gäller sanktionsavgift enligt 4 kap. 7 § andra och tredje stycket utkastet till kompletteringslag, genom hänvisning till 42 § produktsäkerhetslagen (2004:451). En preskriptionstid på fem år gäller också inom många angränsande områden, som radioutrustningslagen (2016:392), som också hänvisar till produktsäkerhetslagen.

Risken finns också att orsaken till överträdelsen som lägger till grund för ett beslut om sanktionsavgift inte upptäcks inom två år, särskilt med tanke på de unika utmaningar som testning av högrisk AI-system medför. Se de två rapporter från RISE som citeras i utredningen på s. 165-166. Detta kan särskilt vara fallet i vissa komplexa ärenden gällande AI-system med högrisk som används som säkerhetskomponenter.

Mot denna bakgrund anser PTS att det i det fortsatta arbetet finns skäl att se över preskriptionstiden dels utifrån vilken preskriptionstid som gäller på angränsande områden, dels utifrån svårigheten med att upptäcka överträdelser inom AI-området. Det finns också anledning att undersöka vilka preskriptionstider andra länder väljer att gå vidare med.

9. Samordning, samverkan och vissa sekretessfrågor

I 3 kap. 3 § första stycket utkastet till kompletterande lag finns bestämmelser om tystnadsplikt för den som deltar i verksamhet som utförs av ett privat anmält organ. I 22 § lagen (2011:791) om ackreditering och teknisk kontroll finns en motsvarande bestämmelse om tystnadsplikt för den som befattar sig med ett ärende enligt nyssnämnd lag, vilken personkrets omfattar personal på anmällda organ.

I den fortsatta beredningen bör det förtydligas hur dessa delvis överlappande bestämmelser förhåller sig till varandra.

10. Befogenheter och ingripanden

Bemyndigande för marknadskontrollmyndigheterna att meddela föreskrifter om avgifter

För att de myndigheter som utses som marknadskontrollmyndigheter för AI-förordningen ska kunna meddela föreskrifter om avgifter för marknadskontroll krävs enligt PTS bedömning ett specifikt bemyndigande för dessa myndigheter i kompletteringsförordningen. Ett sådant bemyndigande saknas. PTS anser därför att kompletteringsförordningen behöver kompletteras med ett sådant bemyndigande.

I avsnitt 10.2.4 behandlas frågan om avgifter för marknadskontroll enligt EU:s marknadskontrollförordning. Eftersom EU:s marknadskontrollförordning är tillämplig på AI-system som omfattas av AI-förordningen gäller det generella bemyndigandet i lagen (2014:140) med bemyndigande att meddela vissa föreskrifter om marknadskontroll av varor och annan närliggande tillsyn som kompletterar artikel 15 i EU:s marknadskontrollförordning vad gäller avgifter.¹ Med anledning av detta gör utredningen bedömningen att det saknas behov av en bestämmelse i kompletteringslagen om möjligheten för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om avgifter för marknadskontroll.

Det bemyndigande som finns i 7 kap. 3 § kompletteringsförordningen om att PTS får meddela föreskrifter om verkställigheten av AI-förordningen, lagen (2026:000) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om artificiell intelligens och denna förordning omfattar enligt PTS bedömning inte rätten att meddela föreskrifter om avgifter enligt 2 § lagen (2014:140) med bemyndigande att meddela vissa föreskrifter om marknadskontroll av varor och annan närliggande tillsyn.

Mediegrundlagarna

Det är oklart om tillämpningen av vissa krav i AI-förordningen är förenliga med mediegrundlagarna, det vill säga tryckfrihetsförordningen (1949:105) och yttrandefrihetsgrundlagen (1991:1469). Det gäller t.ex. artikel 16, artikel 23 och artikel 48 som reglerar information som ska finnas på produktens förpackning. I det fortsatta arbetet bör denna frågeställning belysas.

¹ Med avgifter avses här den rätten som medlemsstaterna får ge sina marknadskontrollmyndigheter att från den relevanta ekonomiska aktören återkräva alla kostnader för sin verksamhet avseende fall av bristande överensstämmelse.

För en liknande frågeställning se prop. 2025/26:59. I propositionen föreslås nya delegationsbestämmelser i mediegrundlagarna som gör det möjligt att i vanlig lag reglera vissa tillgänglighetskrav.

13. Stöd för tillämpning och efterlevnadskontroll

13.5. Offentlighet och sekretess

I betänkandet föreslås att elva olika myndigheter blir marknadskontrollmyndigheter och att två blir anmälände myndigheter. PTS föreslås bli samordnande marknadskontrollmyndighet och företrädare för Sverige i AI-styrelsen. För att en uppdelning på ett stort antal myndigheter ska bli effektiv är det av största vikt att samverkan och samordning kan ske på ett sömlöst sätt och att sekretessbelagda uppgifter kan delas mellan myndigheter med bevarat sekretesskydd när förordningen kräver det.

Utredningen har i avsnitt 13.5.1 kommit fram till att 15 kap. 1 a § offentlighet- och sekretesslagen (2009:400), OSL, i princip inte kommer att bli tillämplig i relation till AI-förordningen på grund av utformningen av artikel 78, som reglerar konfidentialitet. Mot bakgrund av komplexiteten kring tillämpligheten av 15 kap. 1 a § OSL skulle PTS välkomna om det fortsatta lagstiftningsarbetet på ett mer djupgående sätt kan resonera kring hur de olika delarna i artikel 78 förhåller sig till 15 kap. 1 a § OSL. Artikel 78 innehåller både en hänvisning till nationell rätt och unionsrätt, och föreskriver dessutom att vissa uppräknade uppgifter särskilt ska skyddas. Oaktat bestämmelsens utformning framgår av förarbetsuttalandena till 15 kap. 1 a § OSL att en tillämpning av bestämmelsen normalt inte aktualiseras i de fall EU-rättsaken inte innehåller någon tydlig sekretessbestämmelse, men att ordalydelsen av 15 kap. 1 a § OSL inte utesluter en tillämpning². I kamrarrättspraxis förekommer att 15 kap. 1 a § OSL tillämpas även i avsaknad av en tydlig sekretessbestämmelse i den aktuella EU-rättsakten³.

I de fall 15 kap. 1 a § OSL blir tillämplig kan det uppstå betydande svårigheter för PTS att dela uppgifter med andra marknadskontrollmyndigheter eller anmälände myndigheter. Enligt 15 kap. 1 a § OSL tredje stycket kan till exempel 10 kap. 27 och 28 §§ första stycket OSL inte tillämpas om uppgifter omfattas av sekretess enligt 15 kap. 1 a § OSL. Att 10 kap. 28 § första stycket OSL inte kan tillämpas innebär att den föreslagna uppgiftsskyldigheten i förslaget till kompletteringsförordning inte kan användas. Den enda sekretessbrytande bestämmelsen som skulle kunna tillämpas är 10 kap. 2 § OSL, som möjliggör ett utlämnande av uppgifter om det är nödvändigt för

² Prop. 2012/13:192 s. 35.

³ Se t.ex. Kamrarrätten i Jönköpings dom av den 19 oktober 2022 i mål nr 1916–22.

att den utlämnande myndigheten ska kunna fullgöra sin verksamhet. Mot bakgrund av att bestämmelsen enbart kan användas när det är nödvändigt för den utlämnande myndigheten, och inte den motsatta situationen, finns det en risk för att situationer kan uppstå där PTS saknar rättsligt stöd för att dela sekretessbelagda uppgifter med andra svenska myndigheter.

I PTS arbete som samordnare för digitala tjänster och nationell samordnare inom ramen för arbetet med förordningen om digitala tjänster⁴, DSA, har PTS betydande svårigheter med att dela information med andra svenska myndigheter på grund av att den omfattas av sekretess enligt 15 kap. 1 a § OSL. Informationen är sekretessbelagd eftersom den enligt bestämmelsen om tystnadsplikt i artikel 84 DSA inte får föras vidare. I många fall saknas en tillämplig sekretessbestämmelse hos den mottagande myndigheten, i synnerhet när informationen är hänförlig till samordning och samverkan och inte till tillsynsverksamheten. Detta innebär i praktiken att PTS inte kunnat vidarebefordra information till de andra myndigheter som är behöriga eftersom detta skulle strida mot tystnadsplikten i DSA.

Eftersom förslaget inte tar ställning till frågan om eventuella uppgifter som omfattas av sekretess enligt 15 kap. 1 a § OSL kan delas med andra myndigheter vill PTS uppmärksamma regeringen på denna problematik. Detta gäller särskilt eftersom utredningen inte föreslår någon bestämmelse om överföring av sekretess och/eller någon sekretessbrytande bestämmelse i 10 kap. OSL kopplat till samordning och samverkan. Om samma svårigheter med uppgiftsdelening som uppstått i PTS arbete med DSA skulle uppstå i arbetet med AI-förordningen skulle detta kunna få betydande konsekvenser för AI-förordningens genomförande i Sverige. PTS föreslår därför att det fortsatta lagstiftningsarbetet överväger om den befintliga offentlighets- och sekretesslagstiftningen är tillräcklig för att tillgodose de omfattande behoven av samordning och samverkan som AI-förordningen kräver.

16. Konsekvensutredning

16.6.4 Finansiering

I avsnitt 16.6.4 i utredningen konstateras bland annat att PTS inte tar ut avgifter vid marknadskontroll enligt radioutrustningslagen (2016:392).

I samband med detta vill PTS förtydliga att PTS marknadskontroll enligt radioutrustningslagen är avgiftsfinansierad. Enligt 15 § första stycket radioutrustningslagen ska den som är anmäld enligt 2 kap. 1 § lagen (2022:482) om elektronisk kommunikation eller som har tillstånd enligt 3 kap. 1 § samma lag betala

⁴ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2022/2065 av den 19 oktober 2022 om en inre marknad för digitala tjänster och om ändring av direktiv 2000/31/EG.

en avgift. Förordningen (2016:602) om finansiering av Post- och telestyrelsens verksamhet reglerar närmare de avgifter som ska tas ut. Enligt 9 kap. 2 § Post- och telestyrelsens föreskrifter (2023:2) om radioutrustning ska den ekonomiska aktören vars radioutrustning har kontrollerats även ersätta myndigheten för kostnader som uppkommit vid provning i de fall utrustningen vid kontrollen visar sig inte uppfylla kraven.

Detta yttrande har beslutats av generaldirektör Dan Sjöblom. I ärendets slutliga handläggning har även rådgivare Ida Ek (föredragande), enhetschefen Åsa Möller, verksjuristen Henrik Carlborg och divisionschefen Björn Blondell deltagit.

Vid föredragningen närvarade dessutom chefen för Rättsavdelningen Karolina Asp.